

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 18.12.2006 63. vuosikerta Numero 4 Sivu 7

Kasvukausi 2006 oli poikkeuksellinen - entä taudit ja tuholaiset?

Irmeli Markkula, MTT

Kuiva ja pitkä viime kesä vaikutti niin kasveihin kuin niiden tuholaisiin. Perunaa kiusasivat oudot oireet, kevätviljat pakkotuleentuvat ja mansikka sai kiusakseen toukkia.

Lähes sateeton huhtikuu hidasti roudan sulamista koko rannikkoalueella ja Etelä-Pohjanmaalla. Yöpakkaset ja rannikkoalueilla myös kuivuus jarruttivat syysviljojen ja nurmien kasvua. Toukokuun alun hellekausi kuivatti pellot. Lounais- ja Etelä-Suomessa satoi toukokuussa vähän, mutta kuun loppupuolen sateet virkistivät oraita eteläisessä Suomessa. Paikoin ne jopa hidastivat kylvö- ja hoitotöitä Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa. Kevätsää oli koko maassa viileä ja sateinen.

Hellepäiviä kertyi toukokuun alusta lähtien pitkin kesää. Eniten, eli 37, niitä oli Varsinais-Suomessa Suomusjärvellä. Ennätyslämpötila, 32,1 astetta, oli Lammin Evolla 8. heinäkuuta. Sademäärät olivat koko maassa pitkäaikaisia keskiarvoja pienemmät. Helsingin Kaisaniemessä oli kuivin kesä sitten vuoden 1845.

Perunassa outoja oireita

Perunasadon määrä ja laatu vaihtelivat. Lehtirutto tuli myöhään ja sitä oli vähän. Kasvustoissa oli kuitenkin vaikeasti tunnistettavia kuoliolaikkuja, joita aiheutti harmaahome ja lehtipolte sekä kuolleita versoja, jotka aiheutti näivetystauti ja Y-virus. Joillakin lohkoilla oli paljon perunarupea, mutta sitä esiintyi kuitenkin vähemmän kuin kesän kuivuuden perusteella olisi olettanut. Alkukesän kosteus ilmeisesti riitti pitämään penkit kosteina mukulan muodostuksen aikaan. *Pythiumin* aiheuttamaa sydänmätää oli normaalia enemmän. Ruskolaikkuakin esiintyi paljon, samoin johtojänteiden ruskettumista. Myös kasvuhalkeamat ja ketjumukulat olivat melko yleisiä. Jotkut lajikkeet itivät jo ennen nostoa ja mukularuttoa on jo löytynyt, kuten myös maltokaariviroosia.

Koloradonkuoriaisia löytyi neljältä perunaviljelmältä: Parikkalasta, Kesälahdelta ja Sipoosta. Kuoriaiset eivät tulleet Venäjältä viime eivätkä tänä vuonna, joten ne ovat peräisin vuoden 2004 kulkeumasta. Yksittäisiä kuoriaisia on silti saattanut tulla.

kuvat: Manu Kärki

Kirpat nakertavat tehokkaasti isonkin kasvin lehtiä.

Kaaliperhosten joukkovoimaa kotipuutarhassa.

Helteet pakkotuleennuttivat kevätviljat

Syysviljat talvehtivat paikoin heikosti Varsinais-Suomessa huonon lumitilanteen ja kevään yöpakkasten sekä kuivuuden takia. Ruis talvehti paremmin kuin syysvehnä. Kasvitaudeista tai tuholaisista ei ollut ongelmia. Märkyys taas haittasi kevätviljojen viimeisiä kylvöjä Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla.

Ohrassa todettiin hieman rengas- ja verkkolaikkua sekä kevätvehnässä vehnänlehtilaikkua. Viljelykierron vaikutus näkyi selvästi. Kun se oli kunnossa, kevätviljat eivät kärsineet kasvukauden aikana lehtilaikkutaudeista. Rehevissä ohra- ja kevätvehnäkasvustoissa esiintyi härmää. Kaakkois-Suomessa lehtilaikkutauteja ja lentonokea oli normaalisti.

Tuomikirvaa oli kesäkuun lopulla jonkin verran eri puolilla maata, muttei torjuttavaksi asti. Etelä-Pohjanmaalla ja Mikkelin seudulla kirvoja oli juhannuksesta eteenpäin todella paljon.

Tähkäsääsken voituuksia havaittiin muun muassa Lounais-Suomen rannikolla. Peltoluteita oli paikoin hyvin runsaasti heinä-elokuun vaihteessa. Myös kahukärpäsiä oli paljon, mutta voituuksia kevätiljoissa ei todettu. Syysviljojen mahdolliset voitukset selviävät vasta ensi keväänä. Hellekesän pitkään jatkunut kuivuus kellasti kevätiljat ennen aikojaan, eniten kärsi ohra.

Epätasaisesti ja hitaasti taimettuneissa rypsikasvustoissa oli kirppaongelmia. Kukintavaiheessa myös rapsikuoriaisia vilisi kasvustossa. Etelä-Suomessa rypsi kukki helteiden takia vain vähän aikaa. Möhöjuurta tai pahkahometta ei juuri ollut. Rypsilä ja camelinalla kalkkihometta todettiin jonkin verran. Loppukesällä tavattiin paljon ristikukkaisten härmää. Sen sijaan etanoita ei kesän kuivuudessa ja kuumuudessa näkynyt, mutta syksyllä kosteus toi ne nopeasti esiin.

Toukkia mansikassa

Mansikka- ja hillakuoriaisia oli mansikkalohkoilla melko runsaasti. Ne tekivät pahaa tuhoa sadonkorjuuaikanakin, jos torjunta oli laiminlyöty. Toukat hakeutuivat mansikan kannan alle. Vihannes- ja mansikkapunkit viihtyivät kuivana ja helteisenä kesänä. Talvivaurioiden takia huonojuuriset kasvit kärsivät kuivuudesta ja pienimarjainen sato valmistui nopeasti. Harmaahometta oli jonkun verran mansikan alkusadossa ja tyvimätää esiintyi edellisvuosien tapaan.

Vattukuoriaisia oli ennen kukintaa vain vähän, eikä marjoissakaan juuri ollut voituuksia. Vattukärpäsen vioittamia versoja poistettiin melko paljon. Vattukärsäkkäitä tavattiin jonkin verran.

Herukkakoin keväiset voitukset olivat selvästi yleisempiä kuin herukkansilmukoin. Karviais- ja pikkukarviaispistiäistä oli yleisesti herukkaviljelyksillä. Vahinkoja tuli erityisesti kotipuutarhoissa. Lehtikirvojen torjuntatarve vaihteli paikallisesti. Ruosteita oli puolestaan normaalisti.

Omenakääriäinen voitti omenaa

Pihlajanmarjakoin lento vilkastui juhannusviikolla, mutta torjuntaa ei juuri tarvittu pihlajan runsaan kukinnan vuoksi. Omenakääriäisen myöhään alkaneen, mutta pitkittyneen ja runsaan muninnan vuoksi voituuksia oli enemmän kuin moneen vuoteen. Omenakirvan rullaamat lehdet ja omenankoiranputkikirvan aiheuttamat punaiset äkämät lehdissä olivat tuttuja voituuksia. Omenankellastajapunkilla ja hedelmäpuupunkilla oli monta sukupolvea ja loppukesällä niitä oli paikoin runsaasti. Omenankehrääjäkoin toukkapesiä tavattiin melko paljon. Ahvenanmaalla omenanäkämäsääski aiheutti voituuksia nuorissa tarhoissa. Omenaruven lento kesti pitkään ja kääriäisten voituksen takia muumiotautia tavattiin yleisesti.

Yrjö Tuunanen/MTT:n arkisto

Tätä omenapuuta eivät omenantuholaiset kiusanneet viime kesänä.

Vattukärsäkäs kotipihan riesa

Vattukärsäkkäät munivat juhannusruusun nuppuun ja nakersivat kukkavartta niin, että nuppu jäi riippumaan. Yksikin kärsäkäs ehtii katkoa kymmeniä nuppuja ja vähentää kukintaa yksittäisissä pensaissa.

Lisätietoja: irmeli.markkula@mtt.fi
puh. (03) 4188 2593